

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Torda-aranyos és Udvarhely-vármegyék partoktól független, székely érdekű újság

Előfizetési ár: egész évre 10 K, félévre 5 K
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdetések díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489. sz.

Magyar karácson.

Milliók megmentése karácsoni ajándékok útján.

Mindnyájan tudjuk, hogy karácson előtt ajándékok címén és szükségleti cikkekért körülbelül száz milliót költ el az ország. Szervezett, okos iparpártolással ebből a többnyire külföldre kivándorló pénztömegeből néhány milliót játszva megmenthetnénk, ha a szétszórtan jelentkező lelkesedést és a sokféle apró helyi akciót illetékes faktoraink egyesíteni tudnák. A helyes iparpártolásra nézve jó például szolgálhat a Magyar Gazdaszövetség és a Hangya. Hasonló buzgalmat fejtenek ki jól vezetett városaink, községeink is. Ha ezek mintájára az Országos Iparegyesület, a gyárosok, a kereskedelmi és iparkamarák, az iparpártoló szervezetek, a sajtó és a kereskedők bevonásával munkához látna, a „magyar karácson“ sikere biztosítva volna. Sőt több is történne, az évről-évre megtartott karácsoni magyar vásárok állandósítása ránevelné közönségünket, a komoly állandó iparpártolásra. Ily módon az eljövendő német-osztrák-magyar vámuiban beállható gazdasági veszteségünket is enyhíteni lehetne.

Mi tehát a teendő? Az, hogy szervezkedjünk községenként, családonként, egyedenként addig is, amíg az illetékes faktorok mindezt egyöntetű eljárással országossá tömöríthetik.

Minden faluban a pap, tanító, jegyző, birtokos hívja össze a népet a község házába. Magyarázza meg ott az iparpártolás országos jelentőségét s aztán

vegye rá a közönséget, hogy karácsoni ajándékokul csakis honi tárgyat vásároljon, mert ajándéknak bármily csinos honi tárgy alkalmas, míg a külföldi cikkekért kivándorló rengeteg pénz biztos bukásunkat készíti elő.

Városokban még könnyebb a szervezkedés. Itt az intelligens társadalom, az iparosok, kereskedők bevonásával, az időpazarló formaságok mellőzésével valamely ingyen-teremben könnyen létesíthet karácsoni vásárt. (Szükség esetén az is elegendő, hogy ha a kereskedők kirakataikban megjelölik a magyar eredetű cikkeket.)

Vonjuk be a mozgalomba az ifjúságot és a nőket is, hogy a gyermeknek, felnőttnek, katonaságnak szántajándéktárgyak mind honi cikkek közül kerüljenek ki.

Teremtsünk férfi és női magyar divatot, amelyre elegendő jogcím a „magyar“ név s a huszár forma-ruha világdivatja.

Szervezzük iparpártolásunkat, hogy a béke készületlenül ne találjon bennünket. Ha tovább is télenkedünk, nem a csatáterren, hanem idehaza vérzünk el.

Sassi Nagy Lajos.

Az igazi székely

összetart és támogatja azt a lapot, mely a Székelyföld egysége, előhaladása s így mindnyájunk érdekében küzd. Csekély 2 K 50 fillérért három hónapig bárhova elküldjük a „Székelyország“-ot, melynek minden száma érdekes és értékes közleményeket ad.

A hős 82-esek

A cs. és kir. Hadügyminisztérium 1915. július 30-án kiadott 224-ik számú veszteség lajstromába foglalt székelyudvarhelyi császári és kir. 82-es ezredbeli tisztek és legénység névsora. (XLVIII. közlemény.)

Bedő Sándor 2. sz. Udvm. Erdőfüle 1891. ms. — Bedő György 22. sz. Rugonfalva 1890. ms. — Bedő János 23. sz. Csiknindszent 1885. ms. — Bege Imre 7. sz. Csikvm. Gyergyócsomafalva 1892. ms. — Béke Antal 5. sz. Csikszentsimon 1894. ms. — Béke Mózes 19. sz. Udvm. Homoródszentmárton 1893., meghalt 1915. április 30. (Eltereték a bregeskői kórházban). — Béla Ferenc 22. sz. Udvm. Homoródkarácsonfalva 1883., meghalt 1915. május 11. — Belbőreani Miklós 21. sz. Csvm. Gyergyóholló 1881. ms. — Belle János 21. sz. 1888. megs. — Bence Lőrinc 20. sz. Csikvm. Gyimesbükk 1891. ms. — Bence Márton 5. sz. Udvm. Székelylengyel-falva 1894. ms. — Benczédi Mihály c. ővezető 19. sz. Udvm. Nagyalmbfalva 1883., meghalt 1915. május 9. — Benedek Benjámin 9. sz. Csikbánkfalva 1894. ms. — Benedek Balás szakaszvezető 4. sz. Csikvm. Gyergyószentmiklós 1883. ms. — Benkő Áron 11. sz. Udvm. Kissolymos 1893., meghalt 1915. május 7. — Benkő János 23. sz. Udvm. Nagysolymos 1890. ms. — Berkesi Ferenc 21. sz. Udvm. Székelyvarság 1889. ms. — Bernáth István 7. sz. Csikvm. Gyergyószentmiklós 1892., meghalt 1915. május 7. — Berszán Sándor 23. sz. Csvm. Gyergyóbékás 1887. ms. — Bertalan Mihály 7. sz. Udvm. Korond 1894. ms. Berze János 11. sz. Udvm. Zetelaka 1892. ms. Bicsak Sándor 22. sz. Csikcsicsó 1884. ms. — Bilibok András 5. sz. Csikgyimes 1884. ms. — Bilibok Demeter 21. sz. Csvm. Gyimesbükk 1890., meghalt 1915. május 11. — Bilibok József 20. sz. Csvm. Gyimesbükk 1893. ms. — Bilibok Károly 5. sz. Csvm. Gyimesfelsőlak 1893. ms. — Binder Mihály 1. sz. Erked 1894. ms. — Biró András 8. sz. Udvm. Székelyszombor 1893. ms. — Biró András 8. sz. Csikszent-

más 1887. ms. — Biró András 22. sz. Felsőrákos 1888. ms. — Biró Balás 7. sz. Csikvácsárcsi 1891. ms. — Biró Dénes 22. sz. Csikrákos 1885., meghalt 1915. május 11. — Biró Elek 8. sz. Udvm. Nagyalmbfalva, meghalt 1915. május 7. — Biró Ferenc ővezető 21. sz. Udvm. Pótlak 1891. ms. — Biró Ferenc 20. sz. Csikszenttamás 1892. ms. — Biró János ővezető, c. tizedes 5. sz. Csikszentdomokos 1890. ms. — Biró József 7. sz. Csikjenőfalva 1892., meghalt 1915. május 7. — Biró József pót. 22. sz. Csikszentdomokos 1887. ms. — Biró Mózes 20. sz. Udvm. Zetelaka 1894. ms. — Biró Pál 22. sz. Csikvácsárcsi 1889. ms. — Biró István tizedes 7. sz. Udvm. Zetelaka 1887. ms. — Biró I. István 8. sz. Csikrákos 1889. ms. — Biró B. Áron 22. sz. Udvm. Székelyszombor 1889., meghalt 1915. május 11. — Birtalan Zsigmond 20. sz. Udvm. Etéd 1893. ms. — Blénesy István pót. 21. sz. Csvm. Gyergyószentmiklós 1886., meghalt 1915. május 11. — Boánfa Mátyás ővezető 21. sz. Fogarasm. Paró 1887. ms. — Bocskor Lázár 23. sz. Udvm. Magyarhermány 1889. ms. — Bocskor István 16. sz. Csikszentkirály 1894. ms. — Boda Gábor 1. pót. sz. Udvm. Kisbaczon 1892. ms. — Boda Pál tizedes 6. sz. Hszvm. Nagybaczon 1889. ms. — Boldizsár Sándor 21. sz. Udvm. Székelydalya 1894. ms. — Bodó Sándor 5. sz. Csikcsékefalva 1894., meghalt 1915. május 7. — Bodor I. István 23. sz. Csvm. Gyimesfelsőlak 1890. ms. — Bogács József 3. pót. sz. Csiktarcsfalva 1892. ms. — Bogos Károly 10. sz. Csikszépvíz 1894. ms. — Bogya Károly 22. sz. Csikkozmas 1885., meghalt 1915. május 11. — Bogyó Gergely 4. sz. Csikszentdomokos 1881. ms. — Bokor János 12. sz. Csvm. Gyergyóbékás 1893. ms. — Bolai Sándor 22. sz. Kolozsvm. Mezőőr 1885. ms. — Boldizsár István 10. sz. Csvm. Ujtusnád 1894. ms. — Borbáth Márton 18. sz. Csvm. Kásonujfalu 1893. ms. — Borbély Aladár 12. sz. Csvm. Gyergyóremete 1892. ms. — Borbély János 7. sz. Csm Gyergyóremete 1896. ms. — Borbély Lajos c. ővezető 10. sz. Csikszépvíz 1881. ms. — Bors Dénes ővezető 1. sz. Csikcsatóság 1891.

ms. — Bors Gábor 2. sz. Csikszentgyörgy 1894. ms. — Bot András 7. sz. Csikdánfalva 1893. ms. — Bot András 19. sz. Csikjenőfalva 1887., meghalt 1915. május 9. — Botár József 23. sz. Csikmádéfalva 1883. ms. — Both Ferenc 12. sz. Csvm. Tekerőpatak 1884., meghalt 1915. május 7. — Both Gergely örvezető 10. sz. Udv. Kápolnáfalva 1887. ms. — Both Paskuj 22. sz. Csvm. Borszék 1888. ms. — Bo házi Lajos 19. sz. Udv. Zetelaka 1892. ms. — Botos András 1. sz. 1894. ms. — Bretter Dénes 19. sz. Marosujvár 1893., meghalt 1915. május 9. — Brok Mihály 6. sz. Udv. Székelyderzs 1886., meghalt 1915. május 7. — Bucsi Endre 23. sz. Udv. Székelyudvarhely 1893. ms. — Buja Tódor 23. sz. Szolnokdókbokavár. Szamosjenő 1893. ms. — Bukur Imre 16. sz. Udv. Homoróddaróc 1882. ms. — Burján Péter 9. sz. Csikszentmiklós 1894. ms. — Burján Albert 9. sz. Csvm. Gyergyószentmiklós 1892., meghalt 1915. május 7. — Buslin Antal szakaszvezető 11. sz. Csvm. Gyergyószentmiklós 1883. ms. — Buzás pótt. 4. sz. Csikesicső 1889. ms. — Buzás János 11. sz. Csvm. Gyócsomafalva 1892., meghalt 1915. május 11.

(Folytatjuk).

sirgödör estére a székelyudvarhelyi róm. kath. temetőben kész legyen, mert a tett színhelyéről egyenesen a temetőbe viszik.

A gyászmenet este 9 óra után érkezett be Székelyudvarhelyre. Az idő sötét, borús volt. A két halottat faklyás kíséret vette körül a gyászkoCSI mellett. A székelyudvarhelyi templomok összes harangjai busan zugtak.

E jelenet, akinek szíve kőből nem volt, meg kellett hassa. Mindenki borzalommal és megilletődéssel gondolt hosszú időn át e pillanatokra...

Csak egy ember maradt helyén, akinek legtöbb köze volt a szomorú menethez. Diemár Károly kir. ügyész, az édes apa, épen akkor tartotta ellenem és Ugron Gáspár ellen a vádbeszédet...

Abban a szívet-lelket megrázó pillanatban, harangok zugásának hatása alatt mi, mint vádlottak, felállottunk. Az elnöktől szólásra engedélyt kérve, azon ohajunknak és kérésünknek adtunk kifejezést, hogy tekintettel a szomorú esetre, a tárgyalást másnapra halasszák el, hogy Diemár Károly kir. ügyész ur, mint édes apa, szerencsétlen fiát utolsó útjára, a temetőbe elkísérhesse.

A törvényszék e kérésünknek hajlandó is volt helyet adni. Azonban Diemár erre felállott és úgy nyilatkozott, hogy

— Ő nem egyezik bele a tárgyalásnak másnapra való elhalasztásába, mert neki mindenek előtt elsőbb a kötelesség...

Erre aztán a tárgyalás — megszakítás nélkül — tovább folyt. A vád- és védbeszéd után, a melyeket a kir. ügyész és védőink elmondottak (az én védőm néh. Dr. Nagy Samu, az Ugron Gáspáré Dr. Válcsik Ferenc volt), a törvényszék visszavonult az ítélet meghozatalára.

Hosszas tanácskozások után, ismét felvették a tárgyalás fonalát és kihirdették az ítéletet, mellyel nem mutattak szűkmarkuságot, mert engem két évi közönséges tömlőre, Ugron Gáspárt pedig — tekintettel aggkorára — 700 korona pénztárságra ítélték.

Az ítéletek ellen felebbezést jelentettünk be. A kir. tábla az én büntetésem 2 évről 8 hónapra leszállította és az Ugron Gáspárét helybenhagyta.

Miután a tábla a büntetésemet leszállította, további felebbezésre jogom nem lévén, kegyelmi kérést adtam be. Azonban Haller intrikái következtében, a kegyelmi kérvényemet nem terjesztették fel és kétszer küldötték vissza azon indokkal, hogy „minden oldalról elutasított kérésnek hely nem adatik“.

Haller a menekülésem útját mindenütt elzárta, de azért nem tudott megtörni. Ártatlanságom tudatában, önvédelmemre minden lehetőt elkövettem.

Mikor másodszor is elutasított kegyelmi kérésemet visszaküldötték, elindultam Gyulafehérvárra, az én egyes, nemes lelkű Főpásztorem-

hoz: Gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspökhöz, hogy feltárgjam előtte jogtalan meghurcoltatásom történetét és megkérjem Ő nagyméltóságát kegyelmi kérvényemnek illetékes helyre való eljuttatására.

Utközben arról értesültem, hogy a Főpásztor templomszentelés végett Dicsőszentmártonba utazott. Arra vettem utamat. Késő este érkeztem oda, amikor — örök hála érte — még kihallgatáson fogadott a kegyelmes szent Atya. Arra utasított, hogy másnap reggel kövessem őt Szászrégenbe, ahol ügyemmel részletesebben tud foglalkozni és amennyiben meggyőződik igazságos voltáról, támogatására számíthatok.

Másnap elkísértem a Főpásztort Szászrégenbe, hol hivatalos dolga után kihallgatott, okmányaimat átvizsgálta s miután ezekben ártatlanságom kézzel fogható bizonyosságait szolgáltatott, kegyelmi kérvényemet nyomban, még Szászrégenből a Kabinetirodához felterjesztette.

Legfelsőbb helyről aztán az igazságügyi miniszterhez küldötték le a kérvényt, hogy azt lássa el, a szokásos módon szerelje fel és legfelsőbb döntésre terjessze vissza.

Nekem törvény szerint a kegyelmi kérvény elintézése előtt a börtönbüntetést meg kellett kezdeni. Mentovich akkori törvényszéki elnök Hallerrel úgy állapodott meg, hogy engem Székelyudvarhely rabruhába öltöztetnek és fegyörökkel fognak átkísírtetni Brassóba. Én e kegyes szándékról idejében értesültem és folyamodtam az igazságügyi miniszterhez, hogy engedje meg jelentkezésemet Brassóban.

Kérésem felterjesztése után elmentem Diemár Károly kir. ügyész urhoz, megkérdezni tőle, hogy én Brassóban, a börtönben, saját ruhámban járhatok-e? Mire Diemár így felelt:

— Eltelt 1848. Most ember és ember között nincs különbség. Aki rab, az rab. Annak mind rabruhában kell járnia...

Arra vonatkozólag is kérdést intéztem hozzá, hogy ott lehetek-e a saját ételmezésemen? Erre pedig így válaszolt:

— Már megmondottam, hogy eltelt 1848. Ma már ember és ember között nincsen különbség. Aki rab, annak rabkoszton kell élnie...

Azzal a kijelentéssel bucsuztam el tőle:

— Nagyon örvendek, hogy nem a nagyságod keze alatt kell börtönbüntetésemet megkezdeni. Remélem, hogy a brassói államügyész ur más véleményen lesz. Magamat ajánlom. (Folytatjuk)

Havi fizetéssel nyomdásztanulónak jóra való szorgalmas fiú! vagy leányt **felvesz Betegh Pál** könyvnyomtató-intézetébe Székelyudvarhelyt. **Reál- vagy polgári iskolai két osztályt, avagy algimnáziumot végeztek előnyben részesülnek.**

Székely hősök.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaaranyos- és Udvarhelyvármegyéből származó és a világháboruban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott hősöknek a hadügyminiszterium veszteség lajstromai alapján összeállított hiteles kimutatása.

L.

Az 1915. április 29-én kiadott 169. sz. veszteség lajstrom szerint: Csavar Mátyas 2. gye. 1. sz. Hszvm. Esztelnék 1885. hadifogoly (Moskau)

Farkas Flora 62. gye. 12. sz. Marostvm. Görgényhodák 1891. hadifogoly (Kursk).

Gyurka Péter (oláh) 2. gye. 11. sz. Hszvm. Alsócsernáton 1888. hadifogoly (Beresowka).

Huszár Konstantin pótt. 62. gye. Marostvm. Kinesesfő 1893. hadifogoly (Susdal).

Jordátye Miklós pótt. 2. gye. 1. sz. Hszvm. Barczk 1888. hadifogoly (Rjāsan).

Kiss István 2. gye. 8. sz. Hszvm. Sósmező 1884. hadifogoly (Chabarovsk). — Kosarka Gergely pótt. 62. gye. 8. sz. Marostm. Marosoroszfalu 1890. hadifogoly (Susdal). — Koszta János 2. gye. 4. sz. Hszvm. Keresztvár 1886. hadifogoly (P. Brújeg, Montenegró). — Kovács András 2. gye. 2. sz. Hszvm. Kézdivárad 1885. hadifogoly (Chabarovsk).

Lázár Vazul pótt. 62. gye. 1. sz. Marostvm. Nagyölyves 1883. hadifogoly (Korsun).

Prúdar János tart. 2. gye. 8. sz. Hszvm. Keresztvár 1883. hadifogoly (Irkutsk).

Tankó Tódor tart. 2. gye. 8. sz. Hszvm. Barót 1889. ms. (Oroszország).

Helyreigazítás a 47. sz. veszteség lajstromhoz: Niezuly András 2. gye. 3. század Hszvm. Alsócsernáton 1891. hadifogoly (Tula, Oroszország). Mint sebesült volt kimutatva.

Az 1915. április 30-án kiadott 170. sz. veszteség lajstrom szerint: Ádám Simon 21. gye. 9. sz. Tavm. Bisztra 1892. hadifogoly (Astrachan). — Andreaka Péter tart. 21. gye. 1. pótsz. Tavm. Szártos 1886. hadifogoly (Oroszország). — Anka Geraszin 21. gye. 12. sz. Tordavm. Topánfalva 1890. hadifogoly (Astrachan). — Anka György pótt. 21. gye. 4. pótsz. Tavm. Csértés 1882. hadifogoly (Oroszország). — Apa Károly 21. gye. 4. pótsz. Torda 1884. hadifogoly (Oroszország). Arion György 21. gye. 1. pótsz. Tavm. Ruhaegeres 1886. hadifogoly (Oroszország).

Baczaga Demeter 21. gye. 3. pótsz. Tavm. Lupsa 1883. hadifogoly (Oroszország). — Balog Gyula 21. gye. 3. pótsz. Tavm. Aranyosgyéres 1883. hadifogoly (Oroszország). — Barfola Gergely 21. gye. 10. sz. Tavm. Nagyaklos 1890. hadifogoly

53 esztendő Udvarhelyvármegye közigazgatási életéből.

Irta: lengyelfalvi Bátor Orbán Ottó.

XV.

Az oláhfalvi választóknak a tárgyalási idő alatt jó dolguk volt. Dániel Károlytól külön napidíjat, fuvar-költséget és ellátást, a bűnügyi alaptól pedig szintén megkapták a nap-napi díjakat és fuvar-költséget s így duplalenung élvezetével, vigan tették a hamis vallomást ellenem.

Ugron Gáspár ellen támadtak a vizsgálati iratok és így mind a két tőnkre a vádat beigazoltnak vették.

Haller a tárgyalások ideje alatt Gróf Lázár Ádám vármegyei főjegyzőt permanensen a tárgyaló-teremben tartotta. Az volt a kötelessége, hogy a tárgyalás- és annak mozzanatairól Hallert minden 10 percben értesítse az oda kirendelt vármegyei szolgák után.

A tárgyalás a késő esti órákig tartott. Ekkor történt egy olyan jelenet, amelynek benyomása a lelkemből egész életemben nem fog elmosódni.

Diemár Károly akkori kir. ügyésznek Emil nevű, igen nagyreményű, jelesen végzett fia és Hettyei Lolló a Nagyküküllő partján levő Bonta nevű helyen öngyilkosságot követtek el. Óriási szenzációt keltett a két fiatal élet ily tragikus vége, mely a tárgyalás ideje alatt történt.

Az öngyilkosokat ahogy megtalálták, a helyszínén koporsóba helyezték és intézkedtek, mikép a kettős

(Troitzk). — Birla Miklós 21. hgye. Tordavm. Bisztra 1887. hadifogoly (Oroszország). — Biró János 12. élelm. osztály 4. Esk. Mtv. 1884. hadifogoly (Tomsk). — Biró István 12. élelm. osztály 6. Esk. Csikszentdomokos 1884. hadifogoly (Tomsk, Oroszország). — Boksa András tart. 21. hgye. 3. pót. sz. Tavm. Bisztra 1886. hadifogoly (Oroszország). — Bries János tizedes 21. hgye. 3. sz. Tavm. Albák 1887. hadifogoly (Oroszország).

Csubuk János 2. gye. 15. sz. Hszv. Kovászna 1884. hadifogoly (Orenburg, Oroszország).

Dánu Viktor 21. hgye. 2. pót. sz. Tavm. Felsőszolcsva 1888. hadifogoly (Ashabad). — Dragota Tifor 21. hgye. 1. pót. sz. Tavm. Egerbegy 1884. hadifogoly (Oroszország).

Farkas Tivadar 21. hgye. 9. sz. Tavm. Hesdat 1887. hadifogoly (Astrachan). — Farkas Tódor 21. hgye. 5. sz. Tavm. Hesdat 1893. hadifogoly (Skobelew). — Fazakas Mihály 21. hgye. 10. sz. Tavm. Torda 1890. hadifogoly (Skobelew).

Ilia Elek 21. hgye. 9. sz. Tavm. Pusztaszentkirály 1891. hadifogoly (Troitzk).

Kaluger Gábor 21. hgye. 4. pót. sz. Tavm. Mikes 1884. hadifogoly (Omsk). — Katinás János 21. hgye. 3. pót. sz. Tavm. Bányabükk 1885. hadifogoly (Astrachan). — Kimpján Mózes 21. hgye. 3. pót. sz. Tavm. Brézet 1887. hadifogoly (Oroszország). — Kintován János 21. hgye. 3. pót. sz. Tavm. Torda 1887. hadifogoly (Nishnij-Nowgorod). — Kölcze Zsigmond előmester 21. nehéztüzér ágyutelep 1. telep Hszékvm. Málnás 1890. hadifogoly (Chabarowsk). — Kopil Gergely 21. hgye. 10. sz. Tavm. Ruhaegeres 1892. hadifogoly (Astrachan). — Kovács Ferenc 21. hgye. 3. pót. sz. Tavm. Torda 1881. hadifogoly (Oroszország). — Kozma Miklós 2. gye. 3. sz. Hszv. Magyarbodza 1885. hadifogoly (Chabarowsk). — Krisztea György 21. hgye. 3. pót. sz. Tavm. Szekatura 1885. hadifogoly (Astrachan). — Kuk Miklós 21. hgye. 10. sz. Tavm. Aranyosbánya 1891. hadifogoly (Troitzk). — Kura János pót. sz. Tavm. Nagyaklos 1886. hadifogoly (Oroszország).

(Folytatjuk.)

Táborból.

Siklói Hegyi Sándor 82-es őrmester székely testvérünk jegyezte fel a „Székelyország“ számára tábori naplójába az 1915. október hó 8. és 9-iki eseményeket, melyek náluk az orosz harctéren történtek:

82-ik gyalogezredünk IV-ik zászlóaljából a 14. és 16-ik századunk okt. 7-én este előre vonult a 62. gye. közvetlen első állása mögé tartaléknak. 14-ik századunk első szakasza be is ment a 62-esek legelső állásába sűrűsítés végett.

Az egész vonalon hajnalig csend volt. A muszkák egyet sem löttek és ezzel ismét elárulták, hogy támadni akarnak. De azért nyugodt volt mindenki, mert tudták, hogy mögöttük sorfalat húztak a 82-es székely ezred vasmarku bakái.

Koromsötét volt. Az orrunkig sem láttunk. Tehát az előretolt őrszemekre nehezedett a szolgálat. Minden egyes baka kézbeszorított fegyverrel várta a muszkák érkezését.

Eltelt éjfél. Néma csend és pokoli sötétség. Végre alig pirkadott. Tőlünk jobbra pedig iszonyu ordítás támadt. Fegyverek ezreinek tüze szikrázott — a hajnali szürkességben. Pár perc múlva a fegyverek elnémultak. Csak a kézi tusa rémes zaja hallatszott. Harcedzett bakáink az izgatottságtól reszkettek. A kilövésekre mászva figyelték, hogy mi történik jobbra.

A muszka rengeteg tömegével rohanta meg akadály nélkül levő állásunkat és egyrésze már át is tört. A közeli csapatokat hátba is támadta és lefegyverezte.

Azután tovább rohant a megvadult muszka csorda, hogy tartalékunkat és minket is hátba támadhasson. Szerencsénkre világosabb lett annyira, hogy a hátunk mögé igyekvő csapat fején felismerjük a lapos tetejű sípkát, mely nekünk épen elég volt arra, hogy egyértelmű lelkesedéssel betöltsön.

Mi sem vártunk felsőbb parancsra, hanem századunk vezénylő tisztjei: Szántó Dénes, Kerecsy Jenő és Vecsek zászlósok, 14-ik századunk három szakaszát kiragadták a 62-esek közül és rögtön arcvonalat vettünk a bekerítő ellenségnek s a lehető leggyorsabb tüzeléssel kényszerítettük foglalkozásra. A legnagyobb golyózáporban is mind közelebb és közelebb jutottak vitéz 82-esek a muszkák tömött soraihoz.

Eközben a 16. század is megérkezett Dr. Dávid László hadnagy vezetésével és így egyesült erővel rohantunk a muszkák sokaságára.

Kitartóan vakmerő támadásunkkal annyira megrendítettük a hatalmas muszkaerőt, hogy fegyverüket eldobálva, nagyrésze megadta magát, a többi pedig hanyat-homlok rohant visszafelé. An. azok sem szaladhattak messze, mert biztos kézzel irányított fegyver-tüzünk alatt, mindannyian holtan rogytak össze.

Nagyszámu muszka fogoly maradt kezünkön és újra birtokunkba jutott a visszahódított lövészárak...

A visszafoglalt lövészárkat megszálva tartottuk. Tőlünk balra voltak a 62-esek és velük összeköttetésben jobbra a 82-16. század, ettől szintén jobbra a 14. és 13. s így tovább.

A legveszedelmesebb állás nekünk, a 14-ik századnak jutott ott, ahol az előző két éjszakán mindig áttörték a muszkák s az ott levő legénységet szétverték és fogságba hurcolták.

Derék tisztjeink végig járták a század vonalát. Minden bakához volt egy pár bátorító, buzdító szavuk a reánk váró nehéz feladat megoldása ügyében. Ezenkívül pedig mindegyik altisztől külön is megkérdezték, hogy az osztályrészüln jutott terepüket — a legsúlyosabb körülmények között és ha a sors úgy kívánja, alantasaikkal együtt is — a végső kitartásig megvédelmezzük-e? Amire természetesen az összes altisztek — habozás nélkül — igenel feleltek.

Igy mentünk neki az éjszakának, vakító sötétségben. Előttünk gyenge egysoros drótakadály állott; helyenkint az is szétdobálva.

Kitűnő tűzereink még alkonyatkor belőtték magukat az előttünk levő veszélyes terepre. Nálunk pedig mindenki fegyverrel a kezében állott, a kilövéshez és úgy vártuk, hogy mit hoz reánk október 9-ikének éjszakája...

Éjfél után két óra lehetett, mikor a muszkák állásainkat megrohonták. Azt hitték a balgák, hogy úgy járnak, mint az előző éjszakákon s majd bőséges zsákmánnyal térhetnek vissza. Nem sejtették, hogy 82-es székely bakákkal lesz dolguk, kik oroszlánként védik állásukat.

Hanem most már megkapták a magukét. Alig 10—15 lépésnyire voltak előttünk, de bátor katonáink oly biztosra löttek, hogy egész sor hullá feküdt arcvonalunk előtt. A többi pedig jajveszékelve tűnt el haláltosztó fegyvereink előtt.

Ismét csend volt a fekete éjszakában. Csak egy-egy félholtra lőtt muszka kínos jajgatását s a haldoklók végső sohajtásait lehetett hallani.

Azonban a muszkáknak ez nem volt elég. Ujabb kísérletre szervezkedtek. Az előttünk levő sötét völgyben összeszedelőzködtek és tulnyomó erővel intéztek vakmerő támadást ellenünk.

Mi sem voltunk elbizakodva az első sikertől, hanem annál hidegebb vérrrel vártuk a jövő eseményeket.

Hajnal felé járt az idő. A muszkák tulnyomó része jobbra húzódott fel. Vezérük — úgy látszik — abban bizott, hogy nagy tömegét ott majd átkorbácsolhatja.

De hát ott épen szembe szaladtak egyik gépfegyverünkkel, melynek gyors tüze elől igen kevesen tudtak megmenekülni. Nemcsak gyalogsági és gépfegyvereink szórták a pusztító tüzet, hanem kiváló tűzereink is valószínű gránát- és schrapnell-záport bocsátottak a futó muszkákra.

15-ös gránátjaink 5—6 méter távolságra robbantak egymástól és a menekülő muszkák tömegeit vérszínű lángjuk földestől dobta a levegőbe. E lángtengerben figyelhetők, hogy emberi testdarabok hullanak a földre és hogyan ég a muszka köpeny fönt a levegőben.

Gránátjaink helyenkint oly közel csaptak be állásaink előtt, hogy drótsövénny akadályunkat földestől felragadva, tüzes darabokban vágta

a visszaroohanó muszkákra. Mikor pedig ütegeink sortüze (schrapnell és gránát vegyesen) a muszkatömegre becsapott, egész lántenger lett az előttünk elnyuló sötét völgy, a muszkák valószínű veszítőhelye.

Valójában csak reggel láttuk, hogy mit miveltünk az éj leple alatt. Drótakadályaink muszka hullákkal voltak tarkítva és az egész mező betertve.

Derék bakáink csillogó szemekkel vizsgálgatták az éjszaka borzalmas eredményeit. Egy-egy mindig jó kedvű székely baka így nótázott:

Ne vess muszka,
tisztla fuzát a földbe...

Az ember igazán azt sem tudta nevensen-e vagy a legmélyebb fájdalommal gondoljon e rengeteg ember-áldozatra...

Igy virradt reánk 1915. október 9-ike. Tudom, hogy a muszkáknak is volt miről elmélkedjenek...

Oroszharctér, 1915. nov. 20.

S. Hegyi Sándor,
82-es őrmester.

HIREK.

— **Letört bimbó.** Günser Vilmos cs. és kir. 82-es tart. főhadnagyot, a „Pesti Hírlap“ kiadóhivatalának érdemes tisztviselőjét és nejét — pótolhatatlan csapás érte Székelyudvarhelyt. Egyetlen gyermekük, legnagyobb boldogságuk, a három és fél éves *Ibolyka* e hó 13-án reggel háromnegyed 4 órakor agyhártyalob miatti, a vármegyei kórházban kiszendvedett. A nem régen még élénk, pajzán kis leányka most már kibűlt tetemét e hó 14-én elszállították Budapestre és ott az óbudai temetőben e hó 19-én helyezik örök nyugalomra. Székelyudvarhely város katonai és polgári köreiből, hol a nagy veszteséget szenvedett szülők általános tisztelet- és közszeregetben állanak, mély részvétet keltett a kis *Ibolyka* halála.

— **A gyermekszanatórium karcsona.** A háboru szerencsétlen, beteg árvái részére épül Balatonszabadin egy 200 ágyas gyermekszanatórium. Az intézet belső modern higiénikus berendezése érdekében fordul most gróf Zichy János kormányzó elnök oly kérelemmel a társadalomhoz, hogy szegény és gazdag egyaránt nyissa meg szívéét, amikor saját gyermekének karácsonfáját diszitt és gondoskodik anyai, apai szívének boldogságára, saját kisedének örömről, gondoljon némi adománnyal azoknak árván és betegen maradt kisedeire, akik életüket áldozták a Haza és mindannyiunk megvédéseért és akiknek megmentését tűzte feladatául a Zsófia Országos Gyermekszanatórium Egyesület. Nagyon alapítványok közvetlenül gróf Zichy János kormányzó elnökhöz (Budapest, VIII. Vas-utca 10.) intézhetők, míg adományokat elfogad a Zsófia Országos gyermekszanatórium Egyesület (Budapest, VIII. Stáhl-

utca 15.), ahol gyűjtővek is rendelkezésre állanak. Adományokat lapunk is elfogad és készséggel juttatja rendeltetési helyére.

— **Városi kezelés.** Székelyudvarhely város kezd élelmes, gazdálkodó város lenni. Mióta Dr *Majthényi* Miklós polgármester került a város élére, már több hasznos eszme jutott megvalósuláshoz. E hó 15-én is értekezlet volt a városházán és pedig az ürszékek kihordásának városi kezelésben való vétele tárgyában. Az értekezlet az eszmét helyeselte, mert az első évi 12,000 K-nyi kiadástól oltekinve, évenként 3—4 ezer korona megtakarítását, illetve közjövédelmet lehetne elérni, másrészt pedig úgy közegészségügyi, mint köztisztasági szempontból megfelelőbb volna. A felszerelések sürgős beszerzése iránt a lépéseket megteszik, mivel a város közönségére szintén előnyösebb lenne a kérdésnek a tervezett módon lenndő megoldása, mert az egyes lakosoknak kevesebb költségében kerül az ürszékkitakarítás és pontosabban is történik. — Ezzel kapcsolatosan valószínűleg a trágyaértékesítés sem marad figyelmen kívül, sőt egy városi műtrágyagyár felállítását is hasznosan lehetne jövédelmeltetni. Annyi bizonyos, hogy a városházán becsületos, lelkiismeretes munka foly. Az értekezletek egymást érik s hova-tovább bizonyosabbá válik a jó székely közmondás: „Nem singgel mérik az embert!“

— **Halálozás.** A halálnak mostanában bőaratása van. Egymásután dölnék sírba legjobb embereink. Az elmúlt héten *Czirnes* Bálint m. kir. állami gazdasági tanár, tart. honv. huszárhadnagy, a szamosujvári ref. egyház érdemes presbytere, régebben a mi lapunknak is értékes munkatársa, e hó 10-én 46 éves korában elhunyt Szamosujváron. Temetése e hó 14-én általános részvétellel történt meg szülőföldjén: a háromszékvármegyei Bodola községben. Székely volt. Haza vágyott. Ha életében nem lehetett, legalább halála után itthon pihenhet. Elhunytát özvegye szül. Földes Ida, valamint Irén, Géza, Sárka és Évike gyermekei és kiterjedt rokonság — köztük Földes György zabolai ref. lelkész, mint apósa — gyászolja. A hazai szent föld, legyen könnyű neki!

— **Tordán a földgáz** háztartási célokra való bevezetése iránt nagy érdeklődés mutatkozik. Aláírássok útján már a szükséges összegnek több, mint fele biztosítva van.

— **A tábortábor posta cenzurája** — mint a Külügy-Hadügy illetékes helyről értesül — megszűnt. A hadrakelt seregnél levő parancsnokságok mindazonáltal időnként, próbaképpen átvizsgálják a leveleket és szigorúan felelősségre vonják azt, aki a fennálló rendelkezések ellen vét. A harcúterén feladott postai küldeményeket a parancsnokság pecsétjével kell továbbra is ellátni. A leveleket tehát zártan, cenzura nélkül továbbíthatják a harcúteréről.

— **Patika és tejcsarnok.** Marosvásárhely város törvényhatósági bizottsága Dr Bernády György főispán elnöklésével tartott közgyűlésén az ötödik patikát, melynek felállítását tizenegyen kérelmezték, mint ezidő szerint feleslegest — leszavazta. Annál nagyobb lelkesedéssel üdvözölték a hatósági tejcsarnok létesítését, mely e hó 15-én megnyílt és 32 fillérért adja a tejnek literjét.

— **A háboru kezdetétől 1915.** dec. 1-ig a Magyar Vöröskereszt Egylet központi választmányának összesen 25 millió 937 ezer 743 korona és 60 fillér hadi kiadása volt.

— **Kubelik** világhírű hegedűművésznünk a rokkant katonák javára hangversenyt rendezett Marosvásárhelyi, a székely fővárosban. Az eredmény utólérhetetlen művelzet és 2647 korona a jótékony célra.

— **Len-, kender- és komlótermelés.** A hadügyminiszter utasította a katonai parancsnokságokat, hogy a len-, kender- és komlótermelés elősegítésére, polgári munkások hiányában, a lehetőséghez képest szolgálatmentes legénységet, arra alkalmas rokkant katonákat, üdülőket, hadifoglyokat vagy munkásosztásokat bocsássanak a gazdák rendelkezésére. (K.-H)

— **Bolgárest.** A vidéken elsőként Nyiregyháza város közönsége rendezett nagyszabású műsoros estélyt a Bolgár Vöröskereszt Egylet javára. A műsor művészi pontjai és előkelő szereplői (Medgyaszay Vilma urasszony, Rózsa Lajos a m. kir. Operaház tagja, Zsámboky Miklós gordonkaművész, Dienzl Oszkár, Szirmay Károly) között ott látjuk, mint régi jóismerős: Dr Damokos Andor h. miniszteri biztos, Udvarhelyvármegye nyug. alispánjának nevét is, aki több hegedűszámot adott elő a fényes művészestén, melyet Dr Ujfaluassy Dezső főispán és Schey Pál es. és kir. alezredes, államparancsnok védnöksége alatt e hó 14-én a Korona-szálló disztermében tartottak meg.

— **A házbérből** — a Kuria újabb döntése szerint — külön megállapodás hiányában, a bérbeadó tudtá és akarata nélkül teljesített szükséges és hasznos beruházások sem követelhetők. A házbérből pl. levonható a kályha megjavítása, de a villamos világítás bevezetésének költségei nem.

— **A lucerna bokrosítására** és közüle a gyom kiirtására legelőszerebbnek bizonyult a lucernastajnak ekével, széles barázdákkal való felszántása. Ahol ily műveléssel dolgoztak, a lucernanövények száma megszorodott, az öreg gyökerek szétvagdalt darabjai, melyek a barázdába hullottak, ott megragadtak s 2—3, néha 4 fiatal növényre fejlődtek. A műveléssel őszkor végezték s a következő évben kétszer kaszáltak. („Köztelek“ melléklete.)

— **A vasárnapi árusítás.** A kereskedelmi miniszter valamennyi magyarországi törvényhatóságnak

rendeletet küldött, mely kivételesen megengedi, hogy a december 19-ére eső várnapi az ipari és kereskedelmi árusítás és házhoz szállítás az ország egész területén esti hat óráig végezhető legyen. Ez a rendelet nem érinti azt a régebbi kormányrendeletet, mely szerint a főváros területén a karácsonyi ünnepeket megelőző vasárnapon az ipari és kereskedelmi árusítás az egész napon át minden korlátozás nélkül végezhető.

— **Kirendelés.** Az igazságügyi miniszter a tordai kir. törvényszék területére vizsgálóbíróul Gegesi Árpád kir. törvényszéki bírót, állandó helyettesét pedig Dr Bocz Vilmos ítélőtáblai bírót címmel és jelleggel felruházott kir. törvényszéki bírót rendelte ki.

A világháboruban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott — Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaaranyos- és Udvarhely-vármegyék bármelyik községébe tartozó s külön a hős 82-es katonák hiteles és teljes névsorát egyedül a „Székelyország“ c. ujság közli. E lapot három hónapig 2 K 50 fillérért bárhova s így a táborba is bérmentesen elküldi a „Székelyország“ kiadóhivatala, mely Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt van. — Rendelje meg azonnal! Posta-utalványra írja le a címet és küldje be a csekély előfizetést, melynek vétele után hetenként pontosan kapja a „Székelyország“-ot, a székelység hű barátját.

— **A hősök hátráléka.** Köztudomású, hogy a pénzügyi kormány a hadbavonultak egyenes állami adóinak és községi adóirtóztatásának végrehajtás útján való behajtását ellátotta és ezzel az adóvégrehajtásra vonatkozó hatósági intézkedéseket a háboru végéig, illetve az adóhátrálékosok katonai szolgálatának tartamára felfüggesztette. Most a kormány javaslatot terjesztett a törvényhozás elé, amely szerint a fronton szolgálatot teljesített, elesett, eltűnt, vagy hadifogságba jutott egyének állami adóhátráléka 1915. december 31-ig töröltessék.

— **Orbán Dénes** mészáros, törvényhatósági és városi képviselőtestületi tag életének 60 ik évében e hó 12-én szívszélhűdés miatt meghalt Székelyudvarhelyt, hol e hó 14-én a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint, nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra.

— **Karácsonyi Album 1915.** Rózsavölgyi és Társa a legnagyobb magyar zeneműkiadó, ez évben ismét egy kiváló tartalmu, nagy, magyar zenegyűjteményt hozott karácsonra piacra. Csodálunk kell a kiadók áldozatkészségét. Értékesebbnél értékesebb zeneszámokat tartalmaz az új Karácsonyi Album. Mult évben a sok ezer példányból

álló kiadás rövid pár hét alatt teljesen elfogyott. Ez évben kárpótlást nyernek mind azok, akik az előző Albumvásárlásától el-esték és új örömeiket hoz azok számára, akik a mult évi kötetből derűt, vidámságot, szórakozást, vigaszt és élvezetet merítettek egy esztendőn át. Az Album ez évben sokkal többet és értékesebbet tartalmaz, mint a mult évi. 106 oldalon, a 1914 évi legnagyobb sikerű operett, mű-, kabarédal, katonanóta, szalon-és táncdarabok színe-javát adta a kiváló kiadó cég. Az Album kiállítása izléses, rokonszenves és igen alkalmas karácsoni ajándék. A fűzött példányokon kívül, melyeknek ára 5 korona készültek kötött példányok is, ezeknek ára 7 korona. Kapható a helyi könyvkereskedésekben, lapunk kiadó hivatalában és megrendelhető a kiadónál, Rózsavölgyi és Társánál Budapest IV., Szervita-tér 5.

— **Háborus segélyek végrehajtása.** A kormányrendeletet adott ki a háborus segélyeknek a végrehajtás alól való mentességéről. A rendelet szerint azok a segélyek, amelyeket a háboru idejében katonai szolgálatot teljesítő személyek vagy hozzátartozók, vagy a háboru okából mások közpénztártól, intézettől, társaságtól vagy egyesektől kapnak, — amennyiben külön jogszabály másként nem rendelkezik — a végrehajtás alól kívannak véve s ennél fogva még a végrehajtást szenvedőnek beleegyezésével sem foglalhatók le.

— **Yes—Oui—Si** címmel Dr *Mikes* Lajos szerkesztésében és *Sármán* Arnold laptulajdonos kiadásában Budapest, III. Lajos-u. 92. sz. a. kitűnő folyóirat jelenik meg az angol, francia és német nyelvek gyakorlati elsajátítására. A „Székelyország“ olvasói ingyen mutatványszámot kapnak, ha azt egy levelező-lapon a folyóirat kiadójától kérik.

— **Külügy-Hadügy** az egyetlen magyar katonai hetilap, mely állandóan közöl aktuális katonai cikkeket, tájékoztató rajzokat és térképeket, új rendelkezéseket stb. Tanácsot ad katonai ügyekben, hírt szerz a hadbavonultakról. Szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VIII. Nepszínház-u 16. sz. a. van s a „Székelyország“ olvasóinak mutatvány számot készséggel küld. Aki megismeri, azonnal megszereti e kitűnő lapot.

Karácsoni és ujévi háborus képes levelező-lapok nagy választékban, névjegyek a legcsinosabb kivitelben és pontosan kaphatók e lap kiadóhivatalában.

Nyomtatta és kiadja **BETEGH PRL** könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt